فصل پنجم – آموزش و اشتغال

مبحث اول – کار آموز و مراکز کار آموزی ۱– مراکز کار آموزی

ماده ۱۰۷ – در اجرای اهداف قانون اساسی وبه منظور اشتـــــغال مولد ومستمر جویندگان کارو نیز بالا بردن دانـش فنـی کـــــارگران ، وزارت کار وامور اجتماعی مکلف است امکانات آموزشی لازم را فـــــراهم نماید .

تبصره – وزارتخانه ها وسازمانهای ذینفع موظف به همکاریهای لازم با وزارت کار وامور اجتماعی می باشند .

ماده ۱۰۸ – وزارت کار و امور اجتماعی موظف است با توجه به نیاز وبا توجه به استـقرار نوع صنـعت موجود در نقـــاط مختلف کشور برای ایجـــــــاد وتوسعه مراکز کار آموزی ذیل در سطوح مختلف مهارت اقدام نماید:

الف – مراکز کار آموزی پایه برای آموزش کار گران و کار جویان غیر ماهر

ب – مراکز کار آموزی تکمیل مهارت وتخصصهای موردی برای باز آموزی ،ارتقاع مهارت وتعلیم تخصصهای پیشرفته به کـــــــــــارگران و کار جویان نیمه ماهر ، ماهرو مربیان آموزش حرفه ای

ج – مراکز تربیت مربی برای آموزش مربیان مراکز کار آموزی

د – مراکز کار آموزی خاص معلولین و جانبازان با همکاری وزارتخانه ها وسازمانهای ذی ربط (مانند بهداشت ، درمان وآموزش پزشکی ، بنیاد شهید ، بنیاد جانبازان و..)

ماده ۱۰۹ – مراکز آموزش مذکور در ماده ۱۰۸ این قانون از نظر مـــــــــــالی واداری با رعـــــــــــــایت قانون محـــــــاسبات عمومی به طور مستقل زیر نظر وزارت کـــــار وامور اجتماعی اداره خواهند شد .

ماده ۱۱۰ – واحد های صنعتی ، تولیدی وخدماتی به منظور مشارکت در امر آموزش کار گر ماهـــــــــر ونیمه ماهر مورد نیاز خویش مکلفند نسبت به ایجاد مراکز کار آموزی جوار کـــــــــارگاه ویا بین کارگاهی ، همکاریهای لازم را با وزارت کار وامور اجتماعی به عمل آورند.

تبصره ۱ – وزارت کار وامور اجتماعی ،استانداردها وجزوات مربوط به امر آموزش در مراکز کـــــــــــــار آموزی جوار کارگاه وبین کارگاهی را تهیه ودر مورد تعلیم و تأمین مربیان مراکز مزبور اقدام می نماید.

تبصره ۲ــــ دستورالعملها ومقررات مربوط به ایجاد مراکز کار آموزی جـــوار کارگاه وبین کارگاهی بر حسب مورد به پیشنهاد وزیر کار وامور اجتمـــاعی به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید .

ماده۱۱۱ – علاوه بر تشکیل مراکز کارآموزی توسط وزارت کارو امور اجتماعی آموزشگاه فنی وحرفه ای آزاد نیز به منظور آموزش صنعت یا حرفه معین بوسیله اشخاص حقیقی یا حقوقی با کسب پروانه از وزارت کار وامور اجتماعی تاسیس می شود.

تبصره – آیین نامه مربوط به تشخیص صلاحیت فنی و موسسات کارآموزی آزاد و صلاحیت مسئول و مربیان و نیز نحوه نظارت وزارت کار و امور اجتماعی بر این موسسات با پیشنهاد وزیر کار و امور اجتماعی به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید

ماده ۱۱۲– از لحاظ مقررات این قانون کار آموز به افراد ذیل اطلاق می شود:

الف– کسانی که فقط برای فرا گرفتن حرفه خاص،بازآموزی یا ارتقاء مهارت برای مدت معین در مراکز کار آموزی ویا آموزشگاه های آزاد آموزش می بینند.

ب– افرادی که به موجب قرارداد کار آموزی به منظور فرا گرفتن حرفه خاص برای مدت معین که بیشتر از سه سال نباشد ، در کارگاهی معین به کار آموزی توام با کار اشتغال دارند ،مشروط برآنکه سن آنها از ۱۵ سال کمتر نبوده واز۱۸ سال تمام بیشتر نباشد.

تبصره ۱– کارآموزان بند الف ممکن است کار گرانی باشند که مطابق توافق کتبی منعقده با کارفرما به مراکز کار آموزی معرفی می شوند و یا داوطلبانی باشند که شاغل نیستند و راساً به مراکز کار آموزی مراجعه می نمایند.

تبصره ۲– دستور العمل های مربوط به شرایط پذیرش،حقوق و تکالیف دوره کار آموزی داوطلبان مذکور بند ب با پیشنهاد شورای عالی کار به تصویب وزیر کار وامور اجتماعی می رسد .

ماده ۱۱۳– کارگران شاغلی که مطابق تبصره یک ماده ۱۱۲برای کار آموزی در یکی از مراکز کار آموزی پذیرفته می شوند ، از حقوق زیر برخوردار خواهند بود:

الف – رابطه استخدامی کارگر در مدت کار آموزی قطع نمی شود واین مدت از هر لحاظ جزء سوابق کارگر محسوب می شود.

ب– مزد کارگر در مدت کار آموزی ازمزد ثابت یا مزد مبنا کمتر نخواهد بود.

ج– مزایای غیر نقدی ،کمک ها و فوق العاده هایی که برای جبران هزینه زندگی ومسئولیتهای خانوادگی به کارگر پرداخت می شود دردوره کارآموزی کماکان پرداخت خواهد شد .

چنانچه کارفرما قبل از پایان مدت ، بدون دلیل موجه مانع ادامه کارآموزی شود واز این طریق خسارتی به کارگر وارد گردد ، کارگر می تواند به مراجع حل اختلاف مندرج در این قانون مراجعه و مطالبه خسارت نماید .

ماده ۱۱۴ – کارگری که مطابق تبصره (۱)ماده۱۱۲برای کار آموزی در یکی از مراکز کار آموزی پذیرفته می شود مکلف است :

الف – تا پایان مدت مقرر به کار آموزی بپردازد و بطور منظم در برنامه های کار آموزی شرکت نموده و مقررات و آیین نامه های واحد آموزشی را مراعات نماید و دوره کار آموزی را با موفقیت به پایان برساند.

ب – پس از طی دوره کار آموزی ، حداقل دو برابر مدت کار آموزی در همان کارگاه به کار اشتغال ورزد.

تبصره – در صورتی که کار آموز پس از اتمام کار آموزی حاضر به ادامه کار در کارگاه نباشد ، کارفرما می تواند برای مطالبه خسارت مندرج در قرارداد کار آموزی به مراجع حل اختلاف موضوع این قانون مراجعه و تقاضای در یافت خسارت نماید .

ماده ۱۱۵ – کار آموزان موضوع بند (ب) ماده ۱۱۲ ، تابع مقررات مربوط به کارگران نوجوان مذکور در مواد ۷۹ الی ۸۴ این قانون خواهند بود ولی ساعت کار آنان از شش ساعت در روز تجاوز نخواهد کرد .

ماده ۱۱۶ – قرارداد کار آموزی علاوه بر مشخصات طرفین باید حاوی مطالب ذیل باشد:

الف – تعهدات طرفین

ب – سن کار آموز

ج – مزد کار آموز

د – محل کار آموزی

ه – حرفه یا شغلی که طبق استاندارد مصوب آموزش داده خواهد شد

و – شرایط فسخ قرارداد(در صورت لزوم)

ز – هر نوع شرط دیگری که طرفین در حدود مقررات قانونی ذکر آنرا در قرارداد لازم بدانند .

ماده ۱۱۷ – کار آموزی توام با کار نوجوان تا سن ۱۸ سال تمام (موضوع ماده ۸۰ این قانون)در صورتی مجاز است که از حدود توانایی آنان خارج نبوده و برای سلامت ورشد جسمی وروحی آنان مضر نباشد.

ماده ۱۱۸ – مراکز کار آموزی موظفند برای آموزش کار آموز ، وسایل و تجهیزات کافی را مطابق استانداردهای آموزشی وزارت کار وامور اجتماعی در دسترس وی قرار دهند و بطور منظم و کامل ، حرفه مورد نظر را به او بیاموزند . همچنین مراکز مذکور باید برای تامین سلامت و ایمنی کار آموز در محیط کار آموزی امکانات لازم را فراهم آورند .

مبحث دوم – اشتغال

ماده ۱۱۹ – وزارت کار وامور اجتماعی موظف است نسبت به ایجاد مراکز خدمات اشتغال در سراسر کشور اقدام نماید. مراکز خدمات مذکور موظفند تا ضمن شناسایی زمینه های ایجاد کار و برنامه ریزی برای فرصت های اشتغال نسبت به ثبت نام و

معرفی بیکاران به مراکز کار آموزی (در صورت نیاز به آموزش) ویا معرفی به مراکز تولیدی ، صنعتی ، کشاورزی و خدماتی اقدام نمایند .

تبصره ۱ – مراکز خدمات اشتغال در مراکز استانها موظف به ایجاد دفتری تحت عنوان دفتر برنامه ریزی و حمایت از اشتغال معلولین خواهند بود و کلیه موسسات مذکور در این ماده موظف به همکاری با دفاتر مزبور می باشند .

تبصره ۲– دولت موظف است تا در ایجاد شرکتهای تعاونی (تولیدی ، کشاورزی ، صنعتی توزیعی)، معلولین را از طریق اعطای وامهای قرض الحسنه دراز مدت وآموزش های لازم و برقراری تسهیلات انجام کار و حمایت از تولید یا خدمات آنان مورد حمایت قرارداده و نسبت به رفع موانع معماری در کلیه مراکز موضوع این ماده و تبصره ها که معلولین در آنها حضور می یابند اقدام نماید.

تبصره ۳ – وزارت کار وامور اجتماعی مکلف است تا آئین نامه های لازم را در جهت برقراری تسهیلات رفاهی مورد نیاز معلولین شاغل در مراکز انجام کار با نظر خواهی از جامعه معلولین ایران وسازمان بهزیستی کشور تهیه وبه تصویب وزیر کار وامور اجتماعی برساند .

مبحث سوم – اشتغال اتباع بیگانه

ماده ۱۲۰ – اتباع بیگانه نمی توانند در ایران مشغول به کار شوند مگر آنکه اولاً دارای روادید با حق کار مشخص بوده و ثانیاً مطابق قوانین و آئین نامه های مربوطه ، پروانه کار در یافت دارند .

تبصره – اتباع بیگانه ذیل مشمول مقررات ماده ۱۲۰ نمی باشند:

الف – اتباع بیگانه ای که منحصراً در خدمت ماموریت های دیپلماتیک و کنسولی هستند با تأیید وزارت امور خارجه

ب – کارکنان و کارشناسان سازمان ملل متحد و سازمانهای وابسته به آنها با تأیید وزارت امور خارجه

ج – خبر نگاران خبر گزاری ها و مطبوعات خارجی به شرط معامله متقابل و تأیید وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی .

ماده ۱۲۱ – وزارت کار وامور اجتماعی با رعایت شرایط ذیل در مورد صدور روادید با حق کار مشخص برای اتباع بیگانه موافقت و پروانه کار صادر خواهد کرد:

الف – مطابق اطلاعات موجود در وزارت کار وامور اجتماعی در میان اتباع ایرانی آماده بکار ، افراد داوطلب واجد تحصیلات و تخصص مشابه وجود نداشته باشد

ب – تبعه بیگانه دارای اطلاعات و تخصص کافی برای اشتغال به کار مورد نظر باشد

ج – از تخصص تبعه بیگانه برای آموزش و جایگزینی بعدی افراد ایرانی استفاده شود.

تبصره – احراز شرایط مندرج در این ماده با هیأت فنی اشتغال است .ضوابط مربوط به تعداد اعضاء و شرایط انتخاب آنها و نحوه تشکیل جلسات هیأت ، به موجب آئین نامه ای خواهد بود که با پیشنهاد وزارت کار وامور اجتماعی به تصویب هیأت وزیران می رسد .

ماده۱۲۲ – وزارت کار وامور اجتماعی می تواند نسبت به صدور ، تمدید و تجدید پروانه کار افراد ذیل اقدام نماید:

الف – تبعه بیگانه ای که حداقل ده سال مداوم در ایران اقامت داشته باشد.

ب – تبعه بیگانه ای که دارای همسر ایرانی باشد .

ج– مهاجرین کشورهای بیگانه خصوصاً کشور های اسلامی و پناهندگان سیاسی به شرط داشتن کارت معتبر مهاجرت ویا پناهندگی و پس از موافقت کتبی وزارتخانه های کشور و امور خارجه .

ماده ۱۲۳ – وزارت کار و امور اجتماعی می تواند در صورت ضرورت ویا به عنوان معامله متقابل ، اتباع بعضی از دول یا افراد بدون تابعیت را (مشروط برآنکه وضعیت آنان ارادی نباشد)پس از تأیید وزارت امور خارجه و تصویب هیأت وزیران از پرداخت حق صدور ، حق تمدید ویا حق تجدید پروانه کار معاف نماید.

ماده ۱۲۴ – پروانه کار با رعایت مواد این قانون حداکثر برای مدت یکسال صادر یا تمدید ویا تجدید می گردد .

ماده ۱۲۵ – در مواردی که به هر عنوان رابطه استخدامی تبعه بیگانه با کار فرما قطع می شود کار فرما مکلف است ظرف پانزده روز ، مراتب را به وزارت کار و امور اجتماعی اعلام کند. تبعه بیگانه نیز مکلف است ظرف پانزده روز پروانه کار خود را در برابر اخذ رسید ، به وزارت کار وامور اجتماعی تسلیم نماید. وزارت کار وامور اجتماعی در صورت لزوم اخراج تبعه را از مراجع ذیصلاح در خواست می کند.

ماده ۱۲۶ – درمواردی که مصلحت صنایع کشور اشتغال فوری تبعه بیگانه را بطور استثنایی ایجاب کند ، وزیر مربوطه مراتب را به وزارت کار و امور اجتماعی اعلام می نماید وبا موافقت وزیر کار و امور اجتماعی برای تبعه بیگانه ، پروانه کار موقت بدون رعایت تشریفات مربوط به صدور روادید با حق کار مشخص ، صادر خواهد شد .

تبصره – مدت اعتبار پروانه کار موقت حداکثر سه ماه است و تمدید آن مستلزم تأیید هیأت فنی اشتغال اتباع بیگانه خواهد بود .

ماده ۱۲۷ – شرایط استخدامی کارشناسان و متخصصین فنی بیگانه مورد نیاز دولت بادر نظر گرفتن تابعیت و مدت خدمت و میزان مزد آنها وبا توجه به نیروی کار شناس داخلی ، پس از بررسی و اعلام نظر وزارت کار و امور اجتماعی و سازمان امور اداری و استخدامی کشور ، با تصویب مجلس شورای اسلامی خواهد بود . پروانه کار جهت استخدام کار شناسان خارجی ، در هر مورد پس از تصویب مجلس شورای اسلامی از طرف وزارت کار وامور اجتماعی صادر خواهد شد.

ماده ۱۲۸ – کارفرمایان مکلفند قبل از اقدام به عقد هرگونه قراردادی که موجب استخدام کارشناسان بیگانه می شود ، نظر وزارت کار و امور اجتماعی را در مورد امکان اجازه اشتغال تبعه بیگانه استعلام نمایند .

ماده ۱۲۹ – آیین نامه های اجرائی مربوط به اشتغال اتباع بیگانه از جمله نحوه صدور ، تمدید ، تجدید و لغو پروانه کار ونیز شرایط انتخاب اعضاء هیأت فنی اشتغال اتباع بیگانه مذکور در ماده ۱۲۱ این قانون ، با پیشنهاد وزیر کار و امور اجتماعی به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید .